



آموزش و آزمون

# فارسی ۴ چهارم ابتدایی

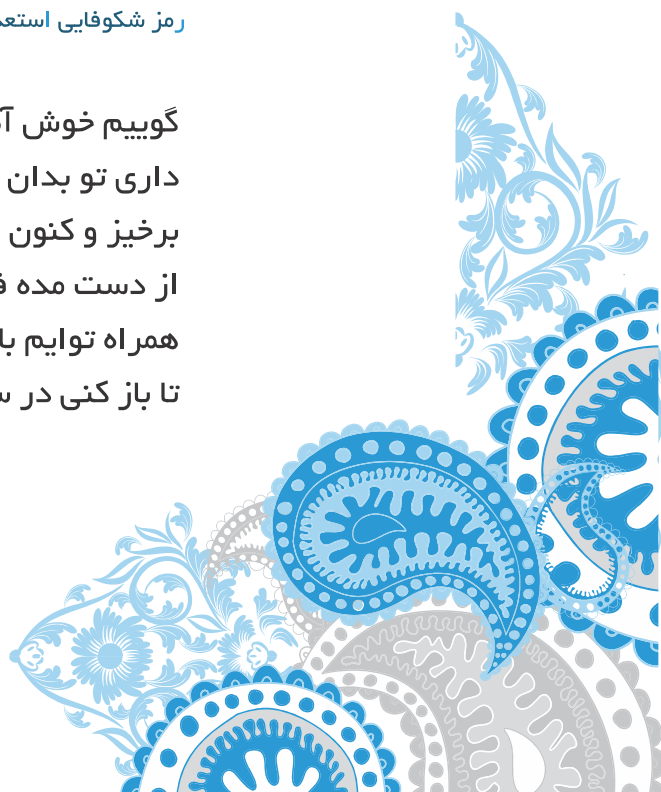
برای دانش آموزان تیزهوش

از مجموعه ی (رشادت)

رمز شکوفایی استعداد های دانش آموزان تیزهوش

گوییم خوش آمد ای محصل  
داری تو بدان کتاب کامل  
برخیز و کنون فارسی آموز  
از دست مده فرصت امروز  
همراه توایم با رشادت  
تا باز کنی در سعادت

مهرانگیز سلمانی









به نام خداوند جان و فرد

کزین برتر اندیشه برنگذرد

## مقدمه

سپاس و ستایش سزاوار خداوندی است که اندیشیدن را به ما آموخت و رسالتی بر ما نهاد تا خوب اندیشه کردن را سرلوحه زندگی مان قرار دهیم و آن را به دیگران بیاموزیم. کتاب «فارسی چهارم ابتدایی برای دانش‌آموزان تیزهوش» کتابی است از مجموعه‌ی «رشادت» که آن را سرکارخانم مهرانگیز سلمانی زیر نظر دبیر محترم مجموعه‌ی رشادت تألیف نموده‌اند. این کتاب مجموعه‌ای از تمرین‌ها و فعالیت‌هایی است که دانش‌آموز را به یادگیری، تکرار و تمرین هدایت می‌کند و موجب تثبیت و تعمیق یادگیری در آنان می‌گردد. در سراسر این کتاب، هدف مؤلف، تقویت مهارت‌های چهارگانه زبان‌آموزی (خواندن، نوشتن، سخن گفتن و گوش کردن) بوده است.

از مهم‌ترین ویژگی‌های این کتاب عبارت است از:

- \* متناسب بودن محتوای کتاب با آخرین تغییرات کتاب فارسی چهارم ابتدایی
  - \* آموزش نکته‌های زبانی - ادبی هر درس
  - \* شروع هر درس با پیش‌درآمدی از محتوای موضوعی درس به منظور تقویت روان‌خوانی و درک و دریافت دانش‌آموزان از مطالب هر درس
  - \* شرح و بسط واژگان، اشعار و عبارات تمام دروس، روان‌خوانی‌ها و حکایات
  - \* دارا بودن فعالیت‌های تشریحی که بر مبنای اصول و روش‌های علمی و عملکردی و با هدف تقویت دقت و تمرکزذهنی دانش‌آموز، در موضوعات درک مطلب، نکات دستوری، نگارش، املا و کلیه‌ی مفاهیم درس فارسی تدوین شده است.
  - \* خلق شخصیتی با عنوان «**م‌رشد**» که به تعلیم نکات برتری از کتاب درسی می‌پردازد و در برخی از تمرین‌ها به منظور راهنمایی و تکمیل اطلاعات دانش‌آموز، ظاهر می‌گردد.
  - \* دارا بودن بیش از ۴۰۰ پرسش چهارگزینه‌ای همراه با پاسخ‌های تشریحی
- باشد که این مجموعه آموزش در ارتقاء سطح یادگیری دانش‌آموزان در زمینه‌های مهارت زبان‌آموزی مفید واقع گردد.

در این جا لازم می‌دانیم از مؤلف و دبیر محترم مجموعه و از خانم‌ها: سکینه مظاهری (حروف‌چین و صفحه‌آرا) سپیده شهبازی فرد، رضیه صفریان، سمیرا ایمان‌فرد، ملیحه محمدی و مینا هرمزی، بهاره خدامی (گرافیک‌ها) و طوبی عینی‌پور (نمونه خوان) که در به ثمر رساندن این مجموعه زحمات زیادی متحمل شده‌اند، تشکر و قدردانی کنیم.

امیدواریم معلمان گرامی، دانش‌آموزان و اولیاء محترم با ارائه‌ی نظرات، انتقادات و پیشنهادهای خود ما را در غنی کردن این کتاب در ویرایش‌های بعدی، یاری نمایند.

هم مگر پیش نهد لطف شما گامی چند

ما بدان منزل عالی نتوانیم رسید

انتشارات مبتکران



# فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴.....	مقدمه
۸.....	خدا
۹.....	آفریدگار زیبایی
۱۵.....	بخوان و حفظ کن: خبر داغ
۱۹.....	کوچ پرستوها
۲۴.....	بخوان و بیندیش: در جست و جو
۲۵.....	حکایت: قوی‌ترین حیوان جنگل
۲۹.....	راز نشانه‌ها
۳۵.....	بخوان و حفظ کن: روباه و زاغ
۴۲.....	ارزش علم
۴۸.....	روان‌خوانی: گوسفند مادر و بره‌اش
۵۲.....	رهایی از قفس
۵۹.....	بخوان و بیندیش: قدم یازدهم
۶۰.....	ضرب‌المثل (هیچ ارزانی بی‌علت نیست و هیچ گرانی بی‌سبب)
۶۴.....	آرش کمان‌گیر
۷۲.....	بخوان و حفظ کن: باران

مهمان شهر ما ..... ۷۷	درس هفتم:
بخوان و بیندیش: انتظار ..... ۸۴	
ضرب‌المثل ..... ۸۵	
آزاد	درس هشتم:
آزاد	درس نهم:
باغچه‌ی اطفال ..... ۸۹	درس دهم:
بخوان و حفظ کن: همای رحمت ..... ۹۶	
فرمانده دل‌ها ..... ۱۰۱	درس یازدهم:
روان‌خوانی: فرشته‌ی یک کودک ..... ۱۰۹	
اتفاق ساده ..... ۱۱۳	درس دوازدهم:
بخوان و بیندیش: دوست بچه‌های خوب ..... ۱۲۰	
حکایت: نگاه پنهان ..... ۱۲۰	
لطف حق ..... ۱۲۵	درس سیزدهم:
بخوان و حفظ کن: امید ..... ۱۳۳	
ادب از که آموختی؟ ..... ۱۳۸	درس چهاردهم:
شیر و موش ..... ۱۴۸	درس پانزدهم:
بخوان و بیندیش: هفت مروارید سرخ ..... ۱۵۵	
پرسشگری ..... ۱۵۹	درس شانزدهم:
بخوان و حفظ کن: خرد و دانش ..... ۱۶۵	

درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند ..... ۱۷۰

بخوان و بیندیش: کارت اعتباری ..... ۱۷۵

ضرب‌المثل (رطب خورده منع رطب کی کند؟) ..... ۱۷۶

نیایش ..... ۱۸۰

پرسش‌های چهارگزینه‌ای پایان کتاب: ..... ۱۸۴

پاسخ تشریحی پرسش‌های چهارگزینه‌ای پایان کتاب: ..... ۲۰۴

## خدا

به مادر گفتم: «آخر این خدا کیست؟  
 که هم در خانگی ما هست و هم نیست  
 تو گفتی مهربان‌تر از خدا نیست  
 دمی از بندگان خود جدا نیست  
 چرا هرگز نمی‌آید به خوابم؟  
 چرا هرگز نمی‌گوید جوابم؟  
 نواز صبحگاهت را شنیدم  
 تو را دیدم، خدایت را ندیدم.»

به من آهسته مادر گفت: «فرزند!  
 خدا را در دل خودجوی، یک چند  
 خدا در رنگ و بوی گل، نهان است  
 بهار و باغ و گل، از او نشان است  
 خدا در پاکی و نیکی است، فرزند!  
 بود در روشنایی‌ها، خداوند.»  
 پروین دولت آبادی



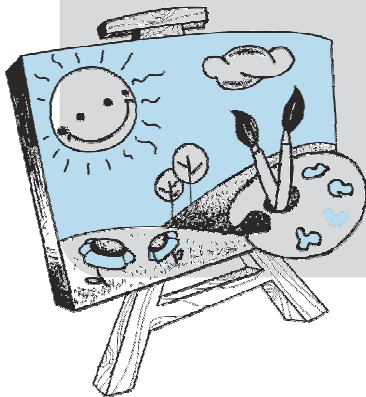




# آفریدگار زیبایی



این درس، ماجرای مسابقه نقاشی فصل هاست. هر کدام از فصل‌ها، با کشیدن تصاویری از خود، در این مسابقه شرکت کرده‌اند و خورشید را برای داوری بین خود انتخاب کردند. زیبایی‌های بی‌نظیری در این تصاویر دیده می‌شود که نشان می‌دهد، هر فصل زیبایی مخصوص به خود دارد و این تغییرات و دگرگونی زمان، نشانی از حیات و پویایی طبیعت است.



نقاش همه این زیبایی‌ها، همان خالق هستی است که همه چیز را به درستی در جای خود قرار داده است.

- به راستی اگر فصل‌ها جابه‌جا نمی‌شدند؛ آیا هنوز زیبایی خودشان را در برداشتند؟

## واژه نامه

پذیرفت: قبول کرد

داوری: قضاوت

جهان افروز: روشن کننده‌ی جهان

نخست: اول، ابتدا

آویخت: آویزان کرد

پراکند: پخش کرد.

زینت داد: تزیین کرد

شاخه‌ها تاب نیاوردند: قدرت تحمل نداشتند.

جلا داده است: برآق و درخشنده کرده است.

قشر: لایه

چیره دست: ماهر

شگفت‌انگیز: تعجب آور

کلمات مهم املایی

صحبت - تصمیم - جهان افروز - دل انگیز - گودال - اطراف - حشرات - غوک - منظره‌ی طبیعت - مزارع - صنوبر - سراغ - جلا - سطح - قشر - خودنمایی - بگذارید - چیره دست - خوشه‌های طلایی

نکته‌ها و بررسی یادآوری‌ها

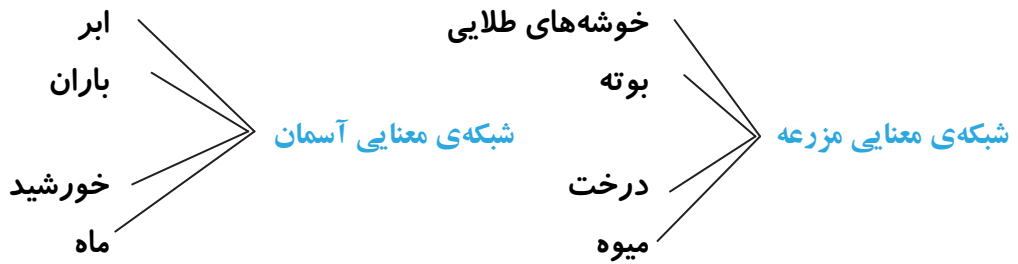
۱) اگر مطالب سال سوم را خوب و دقیق به خاطر داشته باشی؛ بندنویسی یا پاراگراف‌بندی را یادگرفته‌ای و در نوشته‌های خود به کار می‌بری. اما هیچ وقت برای یاد گرفتن دیر نیست. می‌توانی با به خاطر سپردن این نکته‌ها برای همیشه انشاهای زیبا بنویسی.

در نوشتن یک بند، باید این مراحل به ترتیب رعایت شوند:

- ۱- موضوعی را که می‌خواهیم درباره‌ی آن بنویسیم؛ انتخاب کنیم.
  - ۲- موضوع کلی را به موضوعات کوچک‌تر و جزئی محدود کنیم.
  - ۳- جمله‌های مربوط به هم و پیوسته با موضوع کلی و جزئی بنویسیم.
  - ۴- جمله‌های به هم مرتبط را درباره‌ی موضوع ادامه بدهیم تا به نتیجه‌ی دلخواه برسیم.
- مثلاً اگر بخواهیم درباره‌ی «زیبایی طبیعت» یک بند بنویسیم؛ آن را محدودتر می‌کنیم به رنگ، آب و هوا، دریاها، کوه‌ها، میوه‌ها یا هر چیز مربوط به آن. و در نهایت درباره‌ی یکی از موضوع‌های انتخاب شده، یک بند می‌نویسیم.

۲) در متن درس، بهار، تابستان، پاییز و زمستان مربوط به یک گروه و طبقه هستند. گاهی با شنیدن نام یکی از آن‌ها به یاد بقیه‌ی فصل‌ها می‌افتیم. همان‌طور که با شنیدن نام نقاشی، به یاد رنگ، قلم‌مو، طبیعت و... می‌افتیم.

به کار بردن کلمات مربوط به یکدیگر، در متن‌ها و شعرها به زیبایی نوشته‌هایمان اضافه می‌کند و موجب آرایش کلام ما می‌شود. با این کار از آرایه‌ی «تناسب» در متن خود استفاده کرده‌ایم. نام دیگر «تناسب»؛ شبکه‌ی معنایی می‌باشد.



خوب است بدانید که با استفاده از شبکه معنایی کلمات، می‌توانید متن و نوشته‌ی خودتان را کامل‌تر و پربارتر کنید.

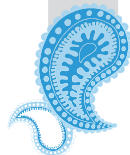
### بیش‌تر بدانیم:

بهار، قادر به نقاشی کردن نیست، خورشید نمی‌تواند قضاوت کند، پاییز نمی‌تواند تصمیم بگیرد که صنوبرها را چه رنگی بزند و زمستان قلم در دست نمی‌گیرد و سطح رودخانه‌ها را با یخ برآق نمی‌کند. همه این کارها، مخصوص انسان‌هاست. نقاشی کشیدن و تصمیم گرفتن و قضاوت از ویژگی‌های ما آدم‌هاست. اما گاهی برای زیباتر شدن نوشته‌هایمان این ویژگی‌ها و صفت‌ها را به غیرانسان هم می‌دهیم و آن‌ها را انسان تصور می‌کنیم. این کار موجب زیبایی متن ما می‌شود. دادن ویژگی‌های انسانی به غیرانسان‌ها را «جان بخشی به اشیا» یا «شخصیت بخشی» می‌گویند. مانند: مداد من با ناراحتی گفت: «خسته شدم از بس مرا تراشیدی.» ← گفتن و ناراحت شدن صفت و ویژگی ما انسان‌ها است.

### بررسی متن درس:

- بهار، تابستان، پاییز و زمستان باهم گفت و گو می‌کردند. (شبکه معنایی) و (جان بخشی به اشیا)
- خورشید پذیرفت که بین آن‌ها داوری کند. (جان بخشی به اشیا)
- زنبورهای عسل و پروانه‌ها را روی گل نشان داد. (شبکه معنایی بین زنبورعسل و پروانه و گل)
- شاخه‌ها تاب نیاوردند. (جان بخشی به اشیا)
- بر تن کوه‌ها و دشت‌ها لباس سفید پوشاند. (جان بخشی: کوه‌ها را مثل انسان تصور کرده است)
- برگ درختان سبز در نظر هوشیار هر ورقش دفترى است معرفت کردگار

در نظر انسان‌های دانا و خردمند، حتی یک برگ درخت هم مثل دفترى است که نشانه‌های شناخت خدا در آن نوشته شده است.



تمرین های تشریحی

۱. با کلمه‌های زیر جمله بساز.

..... - قطره‌های باران:

..... - داوری:

..... - صنوبرها:



جمله از کنار هم چیده شدن چند کلمه‌ی مربوط به هم ساخته می‌شود. به شرط آنکه پیامی از جمله به شنونده یا خواننده (مخاطب) داده شود. بهتر است برای زیباتر شدن نوشته‌هایمان از آرایه‌های ادبی استفاده کنیم.

۲. با توجه به متن درس، درستی و نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کن.

- |                                 |                               |  |
|---------------------------------|-------------------------------|--|
| <input type="checkbox"/> نادرست | <input type="checkbox"/> درست | - پاییز، دشت را از خوشه‌های طلایی رنگ گندم پوشاند.                 |
| <input type="checkbox"/> نادرست | <input type="checkbox"/> درست | - نقاش سوم، به رنگ کاج‌ها و سروها و صنوبرها دست نزد.               |
| <input type="checkbox"/> نادرست | <input type="checkbox"/> درست | - زمستان، روی گل‌های بهاری، زنبورهای عسل و پروانه‌ها را نقاشی کرد. |
| <input type="checkbox"/> نادرست | <input type="checkbox"/> درست | - تابستان روی سیم‌های برق، دسته‌دسته پرستوهای مهاجر را نشاندد.     |

۳. جمله‌ی درهم ریخته‌ی زیر را مرتب کن.

- تمام، سطح، زمستان سفید، درآورد، زمین، به رنگ، سفید.

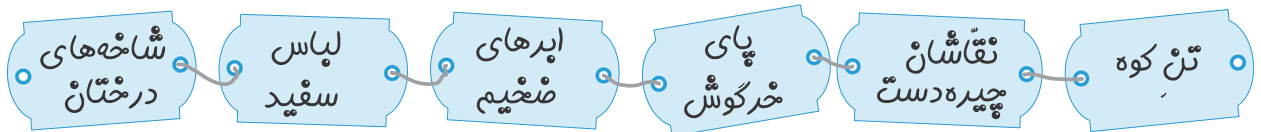
۴. در کلمه‌های زیر، حرفی جاافتاده است. با توجه به متن درس، کلمه‌ها را کامل کن.

ت - میم، پ - یرفت، مند - رهی طبیعت، سرا - جنگل، ق - ره، دست - دسته،  
زنبورهای - سل، خ - د نمایی.

۵. کلمه‌های سمت چپ و راست را به یکدیگر وصل کن تا ترکیب‌های جدید به دست بیاید.



۶. جاهای خالی را با استفاده از کلمات زیر کامل کن.



– زمستان بر ..... و دشت‌ها، ..... پوشاند.

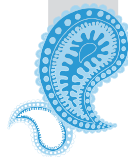
– خورشید گفت: «ای ..... آنچه شما نقاشی کرده‌اید، بسیار زیباست.

– بر روی برف‌ها جای ..... ، کبک و گرگ باقی مانده بود.

– زمستان، اول ..... خاکستری رنگی در آسمان پهن کرد .

– تابستان بر روی ..... آنقدر سیب گلگون و گلابی آویخت که شاخه‌ها تاب نیاوردند.





۷. وسایل زیر را با توجه به متناسب بودن آن‌ها با یکدیگر، دسته‌بندی کن.  
دفتر - مداد - ارّه - کیف - چکش - کلاه - دستکش - چوب - صندلی - شلوار

.....	دسته‌ی اول:
.....	دسته‌ی دوم:
.....	دسته‌ی سوم:

حالا یکی از دسته‌ها را انتخاب کن و یک بند درباره‌ی آن بنویس.

.....

.....

۸. برای کلمه‌های زیر هم معنی (مترادف) بنویس.

زینت داد: .....  
جلا دادن: .....  
جهان افروز: .....  
قشر: .....  
چیره‌دست: .....

۹. یک ضرب‌المثل بنویس و در آن نام یکی از فصل‌ها را استفاده کن.

.....

۱۰. از متن درس، یک جمله‌ی ساده و یک جمله‌ی مرکب پیدا کن.

..... جمله‌ی ساده:

..... جمله‌ی مرکب:

- جمله‌ی ساده، جمله‌ای است که با یک فعل تمام می‌شود و منظورمان کاملاً به مخاطب منتقل می‌شود. مثل: من از دیدن غروب آفتاب لذت می‌برم.

- جمله‌ی مرکب، جمله‌ای است که نیاز به دو فعل دارد و برای این که پیام به مخاطب برسد باید جمله‌ی دوم در ادامه‌ی جمله‌ی اول بیاید.

(مرکب یعنی ترکیب شده از دو جمله)

مانند: چترم را که بازکردم، باران قطع شد.

مادرم که آمد، خوشحال شدم.



## خبر داغ

## واژه نامه

دوش: کتف، شانه	رَمه: گله، دسته‌ی گوسفندان
سار: نوعی پرند	عاقبت: سرانجام
تپید: به تپش درآمد	هوهو: صدایی که از باد شنیده می‌شود.
شاپرک: پروانه	هی: همیشه، دائم
پهنه: وسط، میان	گریخت: فرار کرد
ده: روستا	

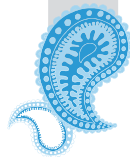
رنگ گلبرگ پرید: یعنی گلبرگ ترسید و رنگش زرد شد. (جان بخشی به اشیاء دارد)  
 برگ بی حوصله شد: با آمدن خبر پاییز، برگ هم حوصله‌ی سبز شدن نداشت.  
 سبزه خمیازه کشید: سبزه و دشت هم بی‌حوصله بودند و می‌خواستند به خواب زمستانی بروند.  
 (آرایه‌ی جان بخشی به اشیاء دارند)  
 - شعر «خبر داغ» فرارسیدن پاییز را خبر می‌دهد.

این دسته از کلمه‌ها، از نظر املائی اهمیت دارند:

## کلمات مهم املائی

کلاغ - ریخت - سار - ته باغ - غنچه - تپید - گلبرگ - بی‌حوصله - خمیازه - خواب - گذشت - پهنه -  
 گریخت - رمه - برگشت - عاقبت - هوهو - هی - می‌بارید - خبر داغ - می‌پیچید

شعر زیبای «خبر داغ» سروده‌ی شاعر خوب کشورمان، شکوه قاسم‌نیا است.



پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۱. در کدام دسته از کلمات، غلط املایی دیده می‌شود؟

- (۱) خودنمایی، اطراف، لذت
- (۲) بگذارید، نظاره، شگفت‌انگیز
- (۳) قشر، چیره‌دست، قوک
- (۴) ضخیم، خوشه‌های طلایی، صنوبر

۲. در کدام یک از جملات و عبارات زیر، آرایه‌ی جان بخشی به اشیا دیده می‌شود؟

- (۱) خورشید نگاهی به تصویرهای نقاشی زمستان انداخت.
- (۲) در زمستان، همه‌ی سطح زمین پوشیده از برف است.
- (۳) داور مسابقه، نقاشی‌ها را با دقت نظاره کرد.
- (۴) جای پای خرگوش‌ها و گرگ‌ها روی برف به جا مانده بود.

۳. همه‌ی کلمات زیر جمع هستند به جز ... .

- (۱) نقاشان
- (۲) ابرهای ضخیم
- (۳) رنگ‌آمیزی
- (۴) بوته‌های انبوه

۴. کلمات همه‌ی دسته‌ها با یکدیگر متناسب هستند به جز گزینه‌ی ... .

- (۱) ابر، آسمان، باران، باد، برف
- (۲) گندم، جو، عدس، لوبیا، برنج، نان، شاخه‌های درخت
- (۳) سبزه، سفید، نارنجی، آبی، صورتی، سورمه‌ای
- (۴) چای، فنجان، سماور، سینی، آب، قندان

۵. کدام یک از کلمه‌های زیر، ساده هستند؟

- (۱) دل‌انگیز
- (۲) منظره
- (۳) جهان‌افروز
- (۴) خودنمایی

۶. مخالف همه‌ی گزینه‌ها درست نوشته شده است مگر ... .

- (۱) بی‌حوصله ≠ شاداب
- (۲) چیره دست ≠ ناوارد
- (۳) شروع ≠ پایان
- (۴) انبوه ≠ فراوان

۷. جلا دادن یعنی:

- (۱) جلد کردن
- (۲) جلو رفتن
- (۳) برآق کردن
- (۴) تزیین کردن

۸. ترتیب صحیح فصل‌ها در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) بهار، تابستان، پاییز، زمستان
- (۲) پاییز، بهار، تابستان، زمستان
- (۳) تابستان، بهار، پاییز، زمستان

۹. «شاخه‌ها تاب نیاوردند» یعنی:

- (۱) روی شاخه‌ها تاب بسته بودند.
- (۲) شاخه‌ها تاب بازی نمی‌کردند.
- (۳) شاخه‌ها تحمل نداشتند.
- (۴) شاخه‌ها تب داشتند.





۱۰. کدام یک از اتفاقات زیر، در متن درس؛ جلوتر از بقیه بوده است؟

- (۱) قطره‌های باران برگ‌های درختان را جلا داده‌اند.
- (۲) مزارع گندم به رنگ زرد طلایی درآمده بود.
- (۳) بر درختان، گردنبندی از گل‌های نقره‌ای آویخته شده است.
- (۴) خورشید برای داوری انتخاب شده بود.

۱۱. بیت «به مادر گفتم آخر این خدا کیست که هم در خانه ما هست و هم نیست» از چند جمله تشکیل

شده است؟

- (۱) یک جمله
- (۲) دو جمله
- (۳) سه جمله
- (۴) چهار جمله

۱۲. کدام یک از کلمات زیر جمع هستند؟

- (۱) بندگان
- (۲) صبحگاه
- (۳) مهربان‌تر
- (۴) نهان

۱۳. «هرگز» مخالف کدام یک از کلمات زیر است؟

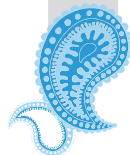
- (۱) هیچ وقت
- (۲) گاهی اوقات
- (۳) همیشه
- (۴) هم‌چنان

۱۴. با توجه به شعر خدا، کدام یک از گزینه‌ها درست است؟

- (۱) خدا در دل انسان‌هاست.
- (۲) خدا در رنگ و بوی گل، پنهان شده است.
- (۳) خدا در پاکی و نیکی است.
- (۴) همه‌ی گزینه‌ها

۱۵. به جای «صبحگاه» می‌توانیم از واژه‌ی «.....» استفاده کنیم.

- (۱) بامداد
- (۲) پگاه
- (۳) شامگاه
- (۴) گزینه‌های ۱ و ۲

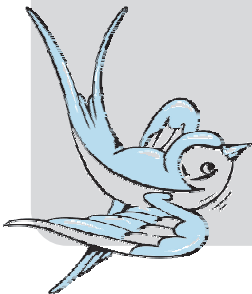


۱. گزینه (۳)
  ۲. گزینه (۱)
  ۳. گزینه (۳)
  ۴. گزینه (۲)
  ۵. گزینه (۲)
  ۶. گزینه (۴)
  ۷. گزینه (۳)
  ۸. گزینه (۱)
  ۹. گزینه (۳)
  ۱۰. گزینه (۴)
  ۱۱. گزینه (۴)
  ۱۲. گزینه (۱)
  ۱۳. گزینه (۳)
  ۱۴. گزینه (۴)
  ۱۵. گزینه (۴)
- قشر، چیره‌دست، غوک.
- نگاه کردن از صفات و ویژگی‌های انسانی است که به خورشید نسبت داده شده است.
- رنگ‌آمیزی، نشانه‌ی جمع ندارد. (ها، ان، ات از نشانه‌های جمع هستند).
- همه‌ی گیاهانی که در گزینه‌ی (۲) آورده شده است زراعتی هستند و روی درخت و شاخه‌های درخت دیده نمی‌شوند.
- کلمه‌ی ساده، کلمه‌ای است که فقط از یک قسمت تشکیل شده باشد.
- (دل + انگیز، جهان + افروز، خود + نمایی)
- «نبوه» به معنی فراوان است و مخالف آن «کم» می‌شود.
- به مادر گفتم : آخر این خدا کیست؟
- بند + ان ← بندگان
- هرگز یعنی هیچ وقت و با کلمه‌ی همیشه مخالف است.
- صبحگاه یعنی بامداد، پگاه
- که هم در خانه‌ی ما هست و هم نیست
- (۱) (۲) (۳) (۴)



دنیایی که ما در آن زندگی می‌کنیم، شگفتی‌های فراوانی دارد. کوچ پرستوها و بازگشت آن‌ها به لانه‌های قبلی خود، پس از سپری شدن زمانی دراز و پیمودن راهی طولانی بی‌آن‌که اشتباه کنند، یکی از همین شگفتی‌هاست.

به راستی، این همه شگفتی و زیبایی و دانایی را چه کسی جز خدای مهربان در پرستوهای کوچک نهاده است؟



## واژه نامه

**معتدل:** دارای آب و هوای خوب (نه سرد و نه گرم)

**پی‌درپی:** پشت سرهم، متوالی

**شگفتی:** تعجب آور

**سپری شدن:** گذشتن

**پیمودن:** طی کردن، رفتن

**جامه:** لباس

**نخستین:** اولین، آغازین

**بکوشند:** تلاش کنند

**به عهده می‌گیرند:** مسئولیت این کار را قبول می‌کنند.

**آسودگی:** راحتی، سادگی

**دشواری:** سختی

این دسته از کلمه‌ها، از نظر املايي اهميت دارند:

## کلمات مهم املايي

لطيف - جامه - پرندگان - نخستين - سال گذشته - عهده - بياموزند - تخم مي‌گذارند - مي‌خواهد - كمياب - حشرات - آسودگي - آغاز - معتدل - مشغول - عده‌اي ديگر - جنب و جوش - معلوم - خطر - تغييرات - ناگهان - چنگال - نيرومند - مي‌ربايند - بازگشته‌اند - پيمودن - قدرت - راه طولاني - اشتباه



۱) دو جمله‌ی زیر را بخوان و پس از آن به نکته‌های ذکر شده توجه کن.

- ما در راه‌پیمایی روز قدس شرکت کردیم.

- ما، در راه‌پیمایی روز قدس شرکت کردیم.

جمله‌ی اولی را طوری می‌خوانیم که کلمه‌ی اول «مادر» تلفظ می‌شود. اما در جمله‌ی دوم به خاطر وجود (،) کمی مکث می‌کنیم و کلمه‌ی اول «ما» تلفظ می‌شود؛ بنابراین، مفهوم کامل جمله را به ما می‌رساند.

یکی از راه‌های صحیح نوشتن انشا و متن‌های ما این است که نوشته‌های خودمان را با علائم نگارشی تکمیل کنیم. تنها در این صورت است که می‌توانیم هم خوب بنویسیم و هم خوب بخوانیم.

به این علامت (،) «ویرگول» یا «کاما» یا «درنگ‌نما» می‌گویند. علاوه بر این که، هرگاه ویرگول را می‌بینیم؛ مکث کوتاهی می‌کنیم، در موارد دیگری هم از ویرگول استفاده می‌کنیم. مثلاً:

- بین دو جمله‌ی مستقل که در مجموع یک جمله‌ی کامل می‌سازند.

مثل: او تلاش زیادی کرد، موفق هم شد.

- پس از منادا،

مثل: خدایا، یاری‌ام کن تا پیروز باشم.

- بین واژه‌هایی که در کنارهم می‌آیند و یک نقش را در جمله دارند. (به جای تکرار (و))

مثل: فردوسی، سعدی، نظامی، مولانا و عطار از شاعران بزرگ ایران‌زمین هستند.

### بیش‌تر بدانیم:

در متن درس فعل‌های زیادی دیده می‌شود، بعضی از آن‌ها فقط از یک قسمت تشکیل شده‌اند، اما بعضی دیگر دو قسمتی هستند. به فعل‌های نوع دوم «غیر ساده» می‌گویند.

باز + می‌گردند ← باز می‌گردند (فعل غیر ساده)

می‌گیرند ← (ساده)

فرا + می‌رسند ← فرامی‌رسند (فعل غیر ساده)

نمی‌بینم ← (فعل ساده)

بر + می‌خیزیم ← بر می‌خیزیم (فعل غیر ساده)